

Pavlovské vinice a vinné sklepy

Naučná stezka

5 Pavlov – historická vinařská obec



Archeologické nálezy potvrzují, že území dnešního Pavlova bylo osídleno prakticky nepřetržitě již od dob lovců mamutů. Obec měla dříve také název Pálava a až do roku 1945 Pollau. Hlavním zdrojem bohatství obce bylo vinařství. Již v roce 1444 byl největší vinařskou obcí na mikulovsku. První zmínka o obci pochází z 11. století, kdy Pavlov náležel ke staroboleslavské kapitule. Od první poloviny 14. století se obec na víc než pět set let stala pevnou součástí mikulovského panství.

Hlavním zdrojem bohatství obce bylo odedávna vinařství; ostatně před třicetiletou válkou se vinná réva pěstovala na více než polovině půdy. Války v žádné zemi vinicím neprospívaly. Zejména války husitské a válka třicetiletá způsobila velký útlum vinohradnictví.

Architektonické památky nám prozrazují, že naopak obdobím rozkvětu bylo pro Pavlov 18. století, kdy se vinařství kolem Pálavy opět začalo vracet ke své původní slávě a vinaři si ve svých obcích stavěli sklepy i domy s výstavními štíty. Kromě kostela sv. Barbory, barokního hřbitova ohrazeného zdí s nárožními věžicemi, soch či božích muk by tak vaší pozornosti neměla uniknout další tři místa

v Pavlově – barokní vinařské domy v České ulici, vřetenový vinařský lis z roku 1851 na Gajdošově ulici a náves s řadou selských gruntů.

VINAŘSKÝ LIS

Pokud do Pavlova přijedete směrem od Mikulova, na okraji obce po levé straně vás přivítá vřetenový vinařský lis z roku 1851. Před několika lety byl rekonstruován s přispěním obce Pavlov.

Vřetenové lisy s jedním šroubem byly pro moravskou vinařskou oblast typické. Celá konstrukce spočívá na dvou hranolovitých trámech, zvaných šlapy nebo podklady. Výšku lisu určují dva silné sloupy, označované jako klanice, stojky nebo slubice; ty v Pavlově dosahují výšky 245 cm. Do klanic jsou zapuštěny tři silné trámy, jeden nahoře (takzvaný hinšt), dva dole (klada, skříň nebo grunt). Klanice, hinšt a dolní trámy vytvářejí základní rám lisu. V horní kládě je vydlabán otvor se závití, jimiž dříve procházel silný šroub o průměru 28 cm, který byl zakončen hlavou. V ní byly vyvrtány čtyři otvory, do nich se zasunoval sochor a s jeho pomocí se pak otáčelo vřetenem.



Součástí pavlovského lisu je také dřevěná mísa, zasazená do spodních klád. V ní je posazen dřevěný koš stažený kovanými obručemi. Do něj se ukládaly hrozny; vyliso-vaná šťáva vytékala do mísy a posléze otvorem na její čelní straně do připravených nádob.

BAROKNÍ STATKY NA NÁVSI

Selské statky na návsi nesou typické rysy barokní architektury inspirované prostředím nedalekého Mikulova. Místní sedláci, kteří zbohatli díky kvalitnímu vínu, při budování vlastních obydlí rádi napodobovali domy mikulovských měšťanů.

VINAŘSKÉ DOMY V ČESKÉ ULICI

Barokní vinařské sklepní domy, z nichž devatenáct je památkově chráněno, pocházejí ze 17. století. Postavili si je drobní

majitelé vinic, kteří se živili převážně zpracováním vína. V přízemí domů můžete vidět vstupy do lisoven, z nichž pak chodby pokračují dál do sklepů. Bohatě zdobené štíty jsou podobně jako selské statky na návsi inspirovány městskou architekturou blízkého Mikulova a prozrazují, jak bohatou vinařskou obcí Pavlov byl. Tradiční součástí vinařského domu je nika pro sošku světce; nejčastěji to bývá patron vinařů sv. Urban. V patrech domů, kde



kdysi žili vinaři se svými rodinami, v současné době vznikají místa k posezení s hosty, někteří vinaře nabízejí pokoje k ubytování.

